

Věc C-564/19

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

24. července 2019

Předkládající soud:

Pesti Központi Kerületi Bíróság (obvodní soud v Pešti, Maďarsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

11. července 2019

Obžalovaný:

IS

Předmět původního řízení

Trestní řízení vedené před Pesti Központi Kerületi Bíróság (obvodní soud v Pešti, Maďarsko) proti IS, švédskému státnímu příslušníkovi, z důvodu neoprávněného používání palných zbraní a munice.

Předmět a právní základ předběžné otázky

Předkládající soud se táže na výklad práva na spravedlivý proces zaprvé ve vztahu ke vhodnosti lingvistického výkladu (I); zadruhé ve vztahu k rozhodnutí předsedkyně Országos Bírósági Hivatal (Národní soudní úřad; dále jen „OBH“) konstatovat neplatnost výběrových řízení na obsazení míst soudců a vedoucích soudů (II), a zatřetí ve vztahu k platové situaci maďarských soudců (III).

Právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce: článek 267 SFEU

Řízení o předběžné otázce

1.A Mají být čl. 6 odst. 1 SEU a čl. 5 odst. 2 směrnice 2010/64/EU vykládány v tom smyslu, že pro účely zajištění práva na spravedlivý proces obviněných, kteří neznají jednací jazyk, musí členský stát vytvořit registr nezávislých a řádně kvalifikovaných překladatelů a tlumočnicků, nebo — pokud registr neexistuje — zajistit jiným způsobem kontrolu vhodné kvality tlumočení soudního řízení?

- 1.B** V případě kladné odpovědi na předchozí otázku a v případě, že v projednávané věci nelze vzhledem k nedostatku vhodného tlumočení určit, zda byl obviněný informován o předmětu žaloby či řízení proti němu vedeného, mají být čl. 6 odst. 1 SEU a čl. 4 odst. 5 a čl. 6 odst. 1 směrnice 2012/13/EU vykládány v tom smyslu, že za těchto okolností nelze pokračovat v řízení v nepřítomnosti?
- 2.A** Má být zásada nezávislosti soudů zakotvená v čl. 19 odst. 1 druhém pododstavci SEU, v článku 47 Listiny základních práv a v judikatuře Soudního dvora Evropské unie vykládána v tom smyslu, že dojde k jejímu porušení, pokud předseda Národního soudního úřadu, pověřený funkcemi ústřední správy soudu a jmenovaný parlamentem, který je jediným orgánem, kterému se zodpovídá a který jej může odvolat, obsadí místo předsedy soudu — předsedy, který má mimo jiné pravomoci v oblasti rozdělování věcí, zahajování disciplinárních řízení proti soudcům a hodnocení soudců — prostřednictvím přímého dočasného jmenování, a tím obejde výběrové řízení a trvale ignoruje názor příslušných orgánů samosprávy soudců?
- 2.B** V případě kladné odpovědi na předchozí otázku a v případě, že soudce, který rozhoduje v dotčené věci, má opodstatněné důvody se obávat, že bude neoprávněně poškozen z důvodu svých soudních a správních činností, má být uvedena zásada vykládána v tom smyslu, že v takové věci není zajištěn spravedlivý proces?
- 3.A** Má být zásada nezávislosti soudů zakotvená v čl. 19 odst. 1 druhém pododstavci SEU, v článku 47 Listiny základních práv a v judikatuře Soudního dvora Evropské unie vykládána v tom smyslu, že s uvedenou zásadou není slučitelná situace, kdy od 1. září 2018 — na rozdíl od praxe dodržované v předchozích desetiletích — maďarští soudci na základě zákona dostávají odměnu nižší, než je odměna státních zástupců v odpovídající kategorii, kteří mají stejný platový stupeň a stejný počet odpracovaných let, a v níž s ohledem na hospodářskou situaci země nejsou obecně platy soudců v souladu s významem funkcí, které vykonávají, a to zejména s ohledem na praxi mimořádného odměňování uplatňovanou vedoucími soudů?
- 3.B** V případě kladné odpovědi na předchozí otázku, má být uvedena zásada nezávislosti soudů vykládána v tom smyslu, že za takových okolností nemůže být zaručen spravedlivý proces?

I. Kontrola kvality tlumočení s ohledem na právo na spravedlivý proces

Uplatňovaná ustanovení unijního práva

- Smlouva o Evropské unii (dále jen „SEU“): článek 6

- Listina základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“): článek 47
- Smlouva o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“): čl. 82 odst. 1 a 2 písm. b)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/64/EU ze dne 20. října 2010 o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení (Úř. věst. 2010, L 280, s. 1): čl. 5 odst. 1 a 2, čl. 9 odst. 1
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/13/EU ze dne 22. května 2012 o právu na informace v trestním řízení (Úř. věst. 2012, L 142, s. 1): čl. 4 odst. 5 a čl. 6 odst. 1

Uplatňovaná ustanovení vnitrostátního práva

- A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (zákon XC z roku 2017, trestní řád): ustanovení § 78 odst. 1; § 201 odst. 1; § 866 odst. 2 a § 755 odst. 1 písm. a) odrážka aa)
- A szakfordításról és tolmácsolásról szóló 24/1986. (VI.26.) minisztertanácsi rendelet (dekret Rady ministrů 24/1986 ze dne 26. června 1986 o specializovaných překladech a tlumočení): ustanovení § 2 a § 6 odst. 1
- A szakfordító és tolmácsolás megismerésének feltételeiről szóló 7/1986. (VI.26.) MM rendelet (dekret Ministerstva kultury 7/1986 ze dne 26. června 1986 o požadavcích na kvalifikaci specializovaných překladatelů a tlumočnicků): ustanovení § 1 odst. 1 a 2

Stručné shrnutí skutkového stavu a řízení

- 1 Dne 25. srpna 2015 byl IS zadržen v Maďarsku a téhož dne byl proveden jeho výslech. Byl mu přidělen obhájce a tlumočnick, protože IS neumí maďarsky. V rámci výslechu IS, jehož se nemohl účastnit jeho obhájce, bylo IS sděleno obvinění, načež IS odmítl vypovídat z důvodu nepřítomnosti obhájce. Rovněž komunikace mezi IS a jeho obhájcem musí probíhat prostřednictvím tlumočnicka. Ačkoli vyšetřující orgán využil při výslechu švédského tlumočnicka, nejsou známy informace týkající se systému výběru tlumočnicka, ani zda byly jeho schopnosti řádně vyzkoušeny, nebo zda si tlumočnick a obviněný rozuměli.
- 2 Po výslechu byl IS propuštěn a v současnosti se nachází v zahraničí. S ohledem na to, že státní zástupce žádá uložení pokuty, nebylo možné vydat evropský či vnitrostátní zatýkácký rozkaz, a proto, jelikož se IS nedostavil navzdory úřednímu předvolání, vede soud řízení v nepřítomnosti.

Základní argumenty účastníků původního řízení

- 3 Obhájce IS považuje za nezbytné podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu ustanovení směrnice 2010/64/EU ohledně vhodnosti tlumočení s ohledem na výkon práva na informace.

Stručné uvedení důvodů žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 4 Směrnice 2010/64/EU nebyla řádně provedena ani v roce 2013, ani později. V Maďarsku neexistuje žádný registr překladatelů a tlumočnicků, ani jasné předpisy či jasná vnitrostátní praxe týkající se toho, kdo a za jakých podmínek může být označen jako tlumočnick či překladatel v každém jednotlivém případě. Existují pouze zvláštní předpisy týkající se ověřeného překladu.
- 5 V Maďarsku není systémově zaručena kvalita tlumočení. Ani obhájce, ani soudce nemohou zajistit kvalitu tlumočení. Pokud však tlumočnick nemá přiměřené speciální znalosti, může dojít k porušení práv obviněných na informace a na obhajobu.
- 6 Předkládající soud se táže, zda jsou vnitrostátní předpisy a praxe slučitelné s unijními směrnici týkajícími se práv obviněných, a zda z výkladu unijního práva vyplývá, že ve výše popsané situaci soud nemůže pokračovat v řízení proti obviněnému v nepřítomnosti.

II. Účinky na nezávislost soudů rozhodnutí konstatovat neplatnost výběrových řízení na obsazení míst soudců a vedoucích soudů**Uplatňovaná ustanovení unijního práva**

- SEU: článek 2, čl. 6 odst. 1 a 3 a čl. 19 odst. 1
- Listina základních práv: článek 47
- Judikatura Soudního dvora Evropské unie, konkrétně: rozsudky ze dne 24. června 2019, Komise v. Polsko (C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531), body 52 a 72 až 74; ze dne 25. července 2018, Minister for Justice and Equality (C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586), body 48, 67 a 75, a ze dne 27. února 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses (C-64/16, ECLI:EU:C:2018:117), bod 43; stanovisko generálního advokáta Tančeva ve spojených věcech A.K. A další (C-585/18, C-624/18 a C-625/18, ECLI:EU:C:2019:551), body 120 až 122 a 125 až 128, a rozsudek ze dne 27. května 2019, OG a PI (C-508/18 a C-82/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:456), bod 90

Uplatňovaná ustanovení vnitrostátního práva

- Magyarország Alaptörvénye (základní zákon Maďarska): článek 25
- A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (zákon CLXI z roku 2011 o organizaci a správě soudů): články 76 a 130 až 133

Stručné shrnutí skutkového stavu a hlavního řízení

- 7 Ústřední správa soudů je v pravomoci předsedkyně OBH jmenované parlamentem na období 9 let. Dozor nad předsedkyní OBH a schvalování jejích rozhodnutí v určitých otázkách přísluší Országos Bírói Tanács (Státní soudní rada; dále jen „OBT“), volené soudci.
- 8 Dne 2. května 2018 vydala OBT po přezkumu zprávu, v níž dospěla k závěru, že předsedkyně OBH, aniž by měla přiměřené důvody, a v několika případech bez jakéhokoli odůvodnění, konstatovala neplatnost výběrových řízení na obsazení míst soudců a vedoucích soudů, načež dočasně obsadila místa vedoucích soudů prostřednictvím přímého jmenování.
- 9 Na Fővárosi Törvényszék (Městský soud v Budapešti), v jehož oblasti působnosti se nachází obvodní soud, který vede dotčené trestní řízení, nebyl jmenován předseda ode dne 5. ledna 2018. Předsedkyně OBH celkem třikrát vyhlásila výběrové řízení na místo předsedy, avšak ve všech třech případech konstatovala jejich neplatnost a dané místo obsadila přímo, na období jednoho roku, soudcem z jiného soudu.
- 10 OBT zaslal celkem osm upozornění týkajících se legality, která byla v zásadě neúčinná, a následně dne 8. května 2019 zahájil před parlamentem řízení o odvolání předsedkyně OBH z důvodu systematického porušování ústavní zásady kontrolovaného výkonu moci. Parlament však návrh OBT zamítl bez projednání věci.

Základní argumenty účastníků hlavního řízení

- 11 Obhájce IS požádal o podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce ohledně neslučitelnosti uvedené praxe s Listinou základních práv.

Stručné uvedení důvodů žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 12 Předsedkyně OBH má široké pravomoci. V tomto kontextu na jejím rozhodnutí závisí jmenování a kariérní postup soudců. Má rozhodující vliv na vzdělávání soudců, na jejich možnosti účastnit se studijních cest do zahraničí a na každodenní výkon jejich povolání. Pokud je místo předsedy törvényszék (obvodní soud) či ítélőtábla (vyšší soud) obsazeno prostřednictvím přímého jmenování, může předsedkyně OBH mít velký vliv na rozdělování věcí, na disciplinární

odpovědnost soudců a na hodnocení jejich práce. Soudci vykonávající soudní funkce jsou také vystaveni závažným represáliím za vyjadřování kritických názorů týkajících se činnosti předsedkyně OBH či vedoucích soudů.

- 13 V soudním systému OBT, jako protipól OBH, ztělesňuje samosprávu soudců. Ačkoli je OBT oprávněn schvalovat jmenování vedoucích soudů, pokud poradní orgán uchazeče nepodporuje, v praxi nejsou jeho pravomoci přiměřené pro výkon účinného dozoru nad činností předsedkyně OBH. Různé mezinárodní organizace upozornily na skutečnost, že pravomoci předsedkyně OBH nepodléhají účinnému dozoru, za systémový nedostatek.
- 14 Předkládající soud klade otázku, zda lze považovat za nezávislé soudce, kteří vykonávají soudní funkce na soudě, jehož vedoucí byl jmenován předsedkyní OBH prostřednictvím přímého jmenování, bez výběrového řízení, nebo po prohlášení výběrového řízení za neplatné. Soudce, který rozhoduje v projednávané věci, vykonává své funkce na Pesti Központi Kerületi Bíróság (obvodní soud v Pešti, Maďarsko), který spadá do oblasti působnosti Fővárosi Törvényszék (Městský soud v Budapešti). Uvedený soudce je členem OBT a jeho kandidatura na vyšší soudní funkce byla v roce 2017 bez náležitého odůvodnění zamítnuta předsedkyní OBH. Na návrh předsedkyně OBH předchozí předseda Fővárosi Törvényszék, jmenovaný prostřednictvím přímého jmenování, proti němu v červnu roku 2018 zahájil disciplinární řízení, a kvůli jeho příslušnosti k OBT o něm byly také zveřejněny různé pomlouvačné články v maďarském tisku.
- 15 V současné době jsou personální pravomoci týkající se soudců Pesti Központi Kerületi Bíróság vykonávány přímo jmenovaným předsedou, který se jako vedoucí soudu opakovaně prostřednictvím otevřených dopisů postavil na stranu předsedkyně OBH. Navíc po konstatování neplatnosti výběrového řízení předsedkyně OBH rovněž svěřila prostřednictvím přímého jmenování výkon vedoucích funkcí předsedovi trestního senátu, který je odpovědný za odborné řízení soudců v trestních věcech, kteří vykonávají své funkce v oblasti působnosti Fővárosi Törvényszék.
- 16 S ohledem na to, že v případě Fővárosi Törvényszék předsedkyně OBH může vykonávat zásadní politický vliv na soudce, konkrétně na určité členy OBT, je nezávislost soudců těchto soudů zpochybnitelná.

III. Platová situace maďarských soudů

Uplatňovaná ustanovení unijního práva

- SEU: čl. 6 odst. 1 a 3
- Listina základních práv: článek 47

- Judikatura Soudního dvora Evropské unie, konkrétně rozsudek ze dne 27. února 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses (C-64/16, ECLI:EU:C:2018:117), bod 45

Uplatňovaná ustanovení vnitrostátního práva

- Magyarország 2019. évi központi költségvetéséről szóló 2018. évi L. törvény (zákon L z roku 2018 o všeobecném státním rozpočtu na rok 2019): ustanovení § 64 odst. 1
- A bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (zákon CLXII z roku 2011 o právním postavení a odměňování soudců): příloha č. 2
- A legfőbb ügyész, az ügyészek és más ügyészségi alkalmazottak jogállásáról és az ügyészi életpályáról szóló 2011. évi CLXIV. törvény (zákon CLXIV z roku 2011 o právním postavení generálního prokurátora, státních zástupců a dalších úředníků prokuratury a o jejich kariérním postupu)

Stručné shrnutí skutkového stavu a hlavního řízení

- 17 Změna zákona, která vstoupila v platnost dne 1. září 2018, zvýšila příplatky za platový stupeň a za řízení, pokud jde o odměňování státních zástupců, zatímco pokud jde o soudce, nedošlo ke změnám příplatků za platový stupeň či dalších složek odměn. Tím byla přerušena praxe, podle které soudci pobírají stejnou odměnu jako státní zástupci v odpovídající kategorii, kteří mají stejný platový stupeň a počet odpracovaných let.
- 18 OBT již upozornil ministra spravedlnosti na nezbytnost zvýšit platy soudců, aby soudci nemohli být ovlivňováni prostřednictvím mimořádných odměn a motivačních příplatků od vedoucích soudů. OBT nepovažuje za vhodnou praxi předsedkyně OBH spočívající ve snaze kompenzovat nízké platy osobními odměnami a motivačními příplatky podle její volné úvahy. Dosud nebyl předložen žádný návrh zákona s novými platovými sazbami.

Základní argumenty účastníků hlavního řízení

- 19 Obhájce IS požádal o podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce ohledně neodůvodněně nízké úrovně odměn maďarských soudců ve srovnání s odměnami státních zástupců, pokud jde o soulad této praxe s Listinou základních práv.

Stručné uvedení důvodů žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 20 Předkládající soud se táže, zda skutečnost, že plat soudců nebyl dlouhou dobu valorizován, má s ohledem na rozsudek Associação Sindical dos Juizes

Portugueses, na inflaci, na hospodářskou schopnost země a na průměrný plat, ve skutečnosti stejný účinek jako snížení platu. Rovněž klade otázku, zda maďarský stát zvýšením platu státních zástupců úmyslně uvedl soudce do nedůstojné situace, neboť naprosto neodůvodněně nevalorizoval platy soudců zároveň s platy státních zástupců.

- 21 Rovněž motivační příplatky vyplácené předsedkyní OBH a vedoucími soudů samy o sobě vyvolávají otázku ohledně ovlivňování soudců a porušování nezávislosti soudců. Z předcházejících úvah plyne závěr, že platy maďarských soudců, které jsou nedůstojně nízké také v celoevropském měřítku, a praxe předsedkyně OBH vyplácet odměny, obecně a systematicky narušují nezávislost soudů.